

tic i comtal: «in *Auennica* civitate, *Auennicensis* comitissa ---» a. 1129 (BABL II, 45). Notem també l'aparició del nom substantiu en inscripcions monetals, que, per la matèria ens garanteixen molta autenticitat: Holder cita *Abinium* en una i *Abinio(n)* en una de merovíngia (si bé diu referent a un modern Bignon).

És clar que altres especialistes han escrit sobre la qüestió: C. Jullian, *Rev. des Ét. Anc.* xxx, 69; E. Duprat, *Annales de Provence*, 1926; Vincent, *Top. d. l. Fr.*, § 103, 282; Weisgerber, *Die Spr. der Festland-kelten*, 51. No em sembla que cap d'ells es pronuncii clarament a favor de la formació pre-romana. Pokorny s'absté conspicuament de posar *Auennio* entre la prole d'aquella arrel cèltica, tot i que no hi manquen en l'*IEW* les etimologies cèltiques, dels hisp-celt. *Avo(s)* i *Avobriga*, ni de *Aventicum*, *Aventia* i *Avantia* (p. 78. 15f. i ss.): tot un grup de Av-.

El que a mi em convenç més que Arbois anava bé amb el seu diagnòstic llatí és la gran quantitat d'homònims *Avignon*, en el Sud i Centre de França: Holder (770) n'hi enumera nou: en els depts. Ain, Jura, Saône-et-Loire, Tarn i algun més (sense comptar-hi tres o quatre *Avignonnet*); afegim-hi encara *Vignon* i *Vignonnet* pobles del Cantal (que abans consten com *Avenno* S. XII i *Avinhonet* 1361: Amé, *Di. Top.*). I observem que tot això és encara dins el camp d'irradiació de la *provincia Romana*, i amb conspícua absència del Nord de Gàl·lia.

Repetició de importància. Puix que la terminació en -IO/ION tant pot ser llatina, almenys, com cèltica, em sembla increïble que els gals cèltics haguessin repetit en tants llocs, i amb caràcter independent, un nom, sense fer-ho sota la influència llatina. En canvi, notem que el que era romà no és solament l'arrel AV- sinó precisament tot el tema AVENN-, car no solament *Avennius* figura en les inscripcions i textos compilats per Schulze, sinó que ha deixat prolongació en la toponímia toscana: p. ex. *Vengnia*, *Vengna* en docs. toscans de 1105 i 1133 (Pieri, *Top. della Valle dell'Arno*, 72, 108). I ja se sap que, en tals encontres toscano-romans, els especialistes sovint sospiten un origen tirrènic, an-ari.

En concl. El més convincent és acceptar que el nom de la ciutat de Vaucluse era de derivació romana. I que els gallo-romans repetiren la formació en una bona dotzena de llocs del Sud de França. Doncs, així mateix, hem d'admetre que el nostre *Avinyó* de Bages és un cas més de re-creació autòctona, si bé amb elements romans, i no pas cap calc de l'*Avennio* de la Vaucluse; ni, majorment, res de cèltic.

Avinyonet 1): Emp. Pron. mod. *abiyunét* a Figueres (1920), on reconegueren que el gentilici *abiyunaténs* no és gaire usat. Sovint, i des de jove, he sentit el nom així mateix en boca del meu pare (cf. l'episodi, novel·lat en *Pigmalió*) i en la de l'insigne fill d'allà Josep Pous i Pagès (fill del metge local); n'hi ha també unes interessants notes folkloriques de Cels Gomis.

DOC. ANT. *Avinione* 1116, 1128, *Abinione* 1245, *Av-* 1278; Alsius 15 i Mons. xvii, 5; «loci *Avinionis*» 1298 (MiretS, *TemplH*, p. 198). En la forma dim., no-

més ho trobo des de mj. S. XIV: *Avinyonet* 1359 (CoDoACA XII, 111); *Avinyoneto* 1379 (Alsius).

2) *Avinyonet* del Pen. Pron. mod. *abiyunét* a St. Sadurní d'A.; *biyunét* a l'Ordal, com a més usual que *abi-*, 1920.

DOC. ANT. *Avinione* 1002, *Cart. St. Cugat* II, 34; «Si. Petri de *Avinione*» a. 1140, *Cart. St. Cugat* III, 123; *Avinione* 1144 (ib. III, 137); en la p. 350, a. 1197, no es llegeix clar si ho diu igual o bé *Avenione*. *Avinione* 1004, i *Auignone* 1013, en Balari, *Or.* 147; *Avinionium* 1032, Bofarull, *Condes Vind.* I, 53. Castell de *Avinyó* en el Penedès 1194 (BABL II, 464). En el *Cart. de Poblet* trobo *Avinno* a. 1157, *Avinione* aa. 1194 i 1198 (163, 161, 162, 159, 165). *Avinyó* 1359 (CoDoACA XII, 29). Pel que fa a aquest poble la forma diminutiva no sols és tardana sinó que, encara en el S. XIX, «alguns també l'anomenen *Avinyó*» (Reig Vilardell, *Monogr. de Cat.*, s. v.).

I és que, tant aquest com l'empordanès, aparegueren com reproduccions independents del procés que hem discutit a propòsit de l'*Avinyó* de Bages i els de França; i el diminutiu no se'ls aplicà, fins que en temps força moderns, havent-los sobrepujat el veí de Manresa, en el renom que s'havia escampat d'ells per tot Catalunya, calgué anomenar-los amb sufix diminutiu, a fi d'evitar malentesos, i ni més ni menys com, p. ex., *Caldetes* ha colgat irremissiblement el nom de les caldes d'Estrac, *Gironella* de Girona, *Torrentí* de Torrent, *Granyanella* de Granyena.

Avió afrau amb una font homònima, prop de l'antic camí de Serrat a Camprodon (carta de Mn. Julià Pascual, 1969). Allí prop, tombant la collada, un altre lloc dit *a-Viell*. No crec que vingui de *via*, sinó del mateix radical que *font de biot* (DECat I, 803), canviant el sufix *-ot* en els seus equivalents *-ó*, *-ell*.

Avold(o), V. s. v. *Ardòvol* *Azaut*, *Azauteta*, V. DECat I, 234b7ss.

Az(e)rèdo(l), V. *Aurèdol*

SUPLEMENT A AGRAMUNT

En els dubtes que ha inspirat a alguns l'etimologia purament romànica d'*Agramunt*, hi pot haver en el fons, en última instància, algun remot fonament. Un dels motius més seriosos d'escepticisme és que una població d'importància sempre considerable, dugui com a nom només un compost de forma i data merament catalana, i format, catalanament, amb elements romànics bastant trivials (mal sigui amb un ordre de mots que sembla més llatí que català: l'adjectiu davant del substantiu).

Ara bé, hi ha menció d'una *urbs Atanagrum* en la història de la II Guerra Púnica, com a «caput Ilergetum», situada, doncs, a l'extrem del territori dels Ilergetes. Segons la narració de Titus Livi, llibre XXI, cap. 61.6, mentre Anníbal és a Itàlia, acostant-se a les muralles de Roma (*Annibal ad portas!*...), els romans li tallen la rereguarda —la via de provisions i